

THƯƠNG NGƯỜI KHÔNG THỂ CẦM TRONG TAY(*)

Tôi vốn rất ngại phải đi dự mấy cái vụ tang ma thương khó, dẫu người-nằm-đó thân hay sơ cũng vậy. Cứ nghĩ tới chuyện phải làm mặt-đưa-đám tới biểu diễn giữa chốn đông người là không khỏi... bật cười y như hồi nhỏ nghe thầy giảng văn nghị luận của Nguyễn văn Vĩnh tới đoạn ... người An Nam ta cái gì cũng cười,

vui cũng cười, buồn cũng cười... nhân răng hi một tiếng, mọi việc hết nghiêm trang... đã ... bật cười ngang đầu biết ông thầy mình sẽ không... cười sau đó.

Mà làm sao không bật cười cho được. Thử tưởng tới cái lúc giữa hai hàng nhang khói và mấy cái vòng hoa vừa thiết vừa giả, đầu không có gì buồn cũng giả bộ thăm sâu, tay chân khệnh khạng như học-trò-lễ, ra dáng nghiêm trang rất mực mà chấp tay xá xá hay quỳ gối lạy lạy người vừa mới đi khuất... mà trong lòng thì thiết tình không biết ghét hay thương, hoặc nửa ghét nửa thương, hoặc không ghét không thương gì hết... mà muốn cười ra nước mắt.

Có lúc lại thêm một nỗi băn khoăn vì mấy lời hẹn với ai đó mà cứ lần lữa hẹn hoài dù ngày tháng thì cứ như cua-rơ chạy nước rút càng lúc càng rút ngắn khúc chót... Rồi lại hết muốn cười.

Chắc tại tôi bị ám ảnh về cái chuyện tới trễ của người khách-viên-phương với người-đẹp-Đạm-Tiên không chừng. **Thuyền tình vừa ghé đến nơi. Thì đã trâm gãy bình rơi bao giờ...**

Nghĩ mà thương ơ là thương cho cái thứ đồ tình trễ chuyết. Mà phải trễ ngày trễ tháng cũng đành. Đành này trễ chi mà trễ ngay boong đúng lúc. Trễ chi mà trễ đoạn trễ đành. Vừa-ghé-Thì-đà. Làm như cái đời của mấy hạng tài hoa mà không oái ăm (thứ oái ăm đầy kịch tính) thì không được vậy. Làm như yêu thương nhau mà sông sẽ thì chẳng là thương yêu chẳng. Phải có trục trặc, phải có éo le, phải có than thở và phải có nước mắt ngấn nước mắt dài mới đúng điệu ... ái tình. Sao không tới sớm giùm cho một chút. Một chút thôi. Khi tim còn đập, má còn hồng, môi còn thơm. Sao không tới đó sớm hơn một sát na. Khi hơi thở còn gợn da gợn thịt và ngọc ngà còn nguyên đó, ẩn tàng. Trễ chi mà trễ đành trễ đoạn !

Cái cõi ba-vạn-sáu-ngàn-ngày này có dài gì lắm đâu, triêu-như-thanh-ti-mộ-như-tuyệt !... Vậy mà đời trước thì bận bịu với mấy cái chuyện công danh sự nghiệp, hồng chí làm trai thì cũng nợ tang bồng... Sang cái đời mới này thì hồng bi-dzi-nét thì cũng ô-vờ-thai.. tới tấp.

Ai đời gặp người đúng điệu tới đổi làm thơ xướng họa liền liền vậy mà rồi cũng bỏ đi lấy cớ làm việc lớn như cái ông Phạm Đan Phượng cho đành. Việc nước đã chẳng thành mà khi trở lại thì Trương Quỳnh Như **thân gái liễu bỏ vì giận phạm đã hóa ngang tàng tính mệnh**. Hồi cái lúc hoa đang chín rộ, không ở đó mà hái lại đèo bồng ba cái chí–trai-hồ-hải để chừng lỡ muộn rồi lại dập đầu mà than rằng... ôi-chí-lớn-trong-thiên-hạ-không-đựng-đầy-hồ-mắt-giai-nhân !!!!!

Đáng thương hay đáng giận đây...

Đọc lại bài văn tế Khóc Trương Quỳnh Như của Phạm tướng công mới thấy lời
lời thống thiết chừng nào...

... nhà huyền ví có năm có bảy mà một mình nàng đeo phận bạc thì lừa nguội nước voi
còn có lẽ...

Cho đến nỗi hoa rơi lá rụng, ngọc nát châu chìm, chua xót cũng vì đâu, não nuột cũng vì
đâu.

Nay qua năm cỏ xanh, thương người phận bạc, sụt sùi hai hàng tình lệ, giải bày một bức
khóc văn, đốt xuống tuyền đài, tỏ cùng nương tử...

mà càng thống thiết chừng nào thì càng phát giận chừng nấy. Vì thống thiết cho
lắm cũng chẳng khác gì giọt nước mưa nhều trên tàu lá chuối. Ai biểu! Cái lúc
còn-có-thể thì cứ coi như không-có-thể, đến lúc trễ rồi thì cứ lại tiếc thương.

Có lẽ trên đời này không có chữ nào vô duyên cho bằng hai chữ “tiếc thương”.
Phải không !

Vậy đó mà tôi cứ ngại phải đi “biểu diễn” cái chuyện... tiếc thương !

Cái lúc còn ăn còn nói còn khóc còn cười sao không lại mà ăn nói khóc cười với
nhau. Một đời dù ngắn vài chục năm cũng không thiếu gì cơ hội thăm hỏi nhau.
Vậy mà cứ hẹn lần hẹn lứa. Đọc một câu thơ hay sao không vỗ tay khen một
tiếng cho mát dạ. Sao cứ làm thinh im im. Làm như chuyện đời có thể hẹn lây
hẹn lát, không lần này thì lần khác. Dù biết chắc mẽm cái lần khác đó có thể sẽ
không là lần nào.

Đã có lần tôi khoái lắm cái chữ của ông Viên Linh (?) khi làm lễ “sinh niệm” cho
ông Mai Thảo. Sinh niệm. Chữ hay lắm. Niệm là nhớ. Nhớ lúc còn sống. Chẳng
bằng đợi tới lúc đã ra người thiên cổ thì mười cái tưởng niệm cũng chỉ là...
tưởng niệm. Đời đã vốn dĩ oái ăm thì làm chi thêm cái chuyện oái ăm đó nữa. Đã
nằm ngậy đơ thì một chục vòng hoa cũng chỉ là một chục cái vòng kết... hoa !
Ngàn lời tiếc thương cũng chỉ là ngàn lời thương... để tiếc ! Mà tiếc thì làm được
gì. Chẳng qua cũng chỉ như cái anh chàng khách-ở-viễn-phương đem Đạm Tiên
đi vui nông một năm... Trải bao thổ lặn ác tà. Ấy mò vô chủ...

Hôm rồi lục chồng báo cũ, đọc đâu không đọc đọc ngay bài thơ khóc Y Uyên
chết trẻ của Từ Thế Mộng

**Người về Phan Thiết đang mùa gió
Chuyện văn chưa vừa được mấy câu
Đã mịt mù xa người lừa đạn
Ta phương trời cách mấy trùng sâu**

**Mấy trùng sâu cách người nằm xuống
Nora còn chùng bông cỏ may**

**Nora chùng lòng dẫm đũa bạn
Thương người không thể cầm trong tay (*)**

...

Thương người không thể cầm trong tay !

Câu thơ đọc rồi nghe rưng rưng. Mà sao tôi khoái cái chữ “cầm” này quá mạng. Quả thật tôi không biết có hiểu đúng ý của tác giả không nữa. Mà thật sự có cần hiểu đúng ý của tác giả không. Lòng người ta có trăm nẻo, nẻo nào không là nẻo về của ý. Tác giả có quanh co thế nào thì là của tác giả. Tôi hiểu ngay bằng thế nào thì là của riêng tôi. Cầm là cầm, là cuốn năm ngón tay lại để giữ . Mà có giữ lại được không thì là chuyện khác. Nhưng nội ngay cái chuyện muốn cầm cái-không-thể-cầm được đã đủ nói cạn lòng vì trong đó nghe ra chừng đã có hơn một điều tuyệt vọng.

Thương người không thể cầm trong tay !

Làm như thiết tha có thể gọi bằng “cái” như cái bàn cái tủ, làm như đấm đui, làm như đau khổ, làm như hạnh phúc... là cái gì có thật, thật lắm... thật như có hình có dạng, thật đến rờ mó sờ soạng hay nâng niu gì cũng được, thật đến có thể cầm nắm gọn trong tay, ngay trong bàn tay có năm ngón vẫn dài vẫn thường để lọt những gì đang có trong tay. Nghe thương làm sao cái phận bất lực, bất kham, bất khả của con người trước những vọng động khắc nghiệt của đời sống. Cái hồi giặc giã đó, bạn bè quả thực như bèo mây, làm sao biết được chuyện tu tán mất còn. Phận người thì nhẹ hơn cái bông cỏ may ngày có gió lớn. Bay tứ tung chẳng biết tấp vào đâu. Mà có tấp vào đâu đi nữa thì cũng nhẹ hẫng như ... bông cỏ may. Thời buổi gì kỳ cục, cái chết gần xích đến có thể vói tay ra mà sờ. Mà sờ rồi thì cầm nắm có mấy hồi. Chỉ có người chết rồi là vượt khỏi vòng tay của người ở lại.

Bởi vậy mà thương người thì thương lắm, thương tới như một điều có thật, thật lắm. Mà rồi chừng muốn “cầm” lấy người thì người đã vượt khỏi tay người !

Thương người không thể cầm trong tay !

Câu thơ nghe như một tiếng hít hà, một tiếng chắc lưỡi, một tiếng xuýt xoa hay cả một tiếng thở dài thườn thượt khi người ta vừa phát giác ra mình mới mất một cái gì trân quý lắm, trân quý tới không còn gì bù đắp được... dẫu với giá ngàn vàng.

Sao thơ thật lòng đến chơn chất, chẳng có gì lắt léo mà làm gập ghềnh cả hồn tôi. Ơi ông Từ Thế Mộng ơi, hồi năm 71 ông làm thơ khóc Y Uyên ông có nghe tiếc những lần lỡ hẹn với Y Uyên, ông có thắt ruột khi nhớ thềm lại ly rượu ông đã khát với bạn vì một bận bịu nào đó, ông có hận vì “chuyện văn chưa vừa

được mấy câu “ thì “đã mịt mùng xa người, lừa đạn” ... chớ còn tôi, viết tới đây, tôi bỗng thấy nghẹn nghẹn ... (à mà chắc ai cũng có một cái gì đó cứ làm nghẹn cổ nghẹn lòng ông hả !)

Lâu rồi, thỉnh thoảng đọc mấy câu thơ tình ái của Từ Thế Mộng, ngó ra về lảng lơ của cặp mắt đa tình, lòng vẫn hện hôm nào làm quen với người đồng điệu. Làm thơ tình mà lơ là tới vậy không làm quen cũng uổng.

**thấy em một chút đã mừng
cần chi biết sợi dây lưng ngắn dài ! (*)**

Trước hết, chữ “(dây) lưng” là để cho ăn vận với chữ mừng ở trên. Nhưng nếu có vậy thì còn gì là cái ẩn mật của ý thơ lồng lộng và cũng hay lồng lộn như ngựa sút chuồng được thả hoang trên những đồng cỏ bát ngát. Ở đây chắc còn phải có một “lô-gíc” nào khác nữa trong những vận hành của mớ nơ-rôn chẳng chịt. Mắc mớ gì cái chuyện mừng khi gặp em với sợi dây lưng của em. Sợi dây lưng mà hình như người miền bắc gọi là giải rút thì phải. Thơ ẩn mật là như vậy. Thơ mở ra những chân trời... ảo diệu, thả cho trí người ta bay bổng từ thất lưng tính lên hay bay là đà từ thất lưng trở xuống cũng được. Mà ảo diệu hơn nữa là ở chỗ ... sá chi mấy sợi dây lưng... mà vương vãi cả tình !

Đọc thơ ông bỗng như nghe lại cái giọng nũng nịu trách-mà-không-phiền như đã nghe lần nào, ở một lần nào đó trong đời, kiểu như ... nhìn “người ta” mà nhìn “đâu” không hà ! Ở mà không nhìn “đâu” thì nhìn ở đâu cho thơ phát tiết.

**áo trắng ngây thơ đôi vú nhỏ
áo xanh mơn mớn bờ mông non
áo hồng chúm chím môi vừa nụ
ôi gái tơ nào hoa chẳng thơm (*)**

Đến khi qua sông thì nước nổi đâu không thấy mà dòm quanh quất chỉ thấy đôi bờ cỏ mọc ...

**qua sông chợt thấy bờ sông
xanh rì một đám cỏ bông và em
bồng dựng, ừ, bồng dựng thềm
gối đầu ngủ giấc bình yên xanh và ... (*)**

“và ba chấm”. Bài thơ bỏ lửng như cái nháy rất lảng của con mắt rất tinh thay cho một dọ hỏi mà thật ra đã ngầm ướm một thuận tình. Làm thơ tình mà đong đưa tới vậy quả là tình yêu... đáng yêu thật.

Thơ tình láu lỉnh như một chàng trai dạn dĩ, tinh quái, miệng mồm tán tỉnh dẻo dẻo mà đôi khi lại hiền lành như tên nhát gái không bằng. Cái duyên chỗ đó đó chẳng ?

**ai biểu em đi mà yêu điệu
để lòng anh thắc thòm chiếc lưng eo**

**hỡi ơi trăm nẻo đời mê hoặc
áo trắng có thương người ngó theo (*)**

hai cái chữ “ngó theo” nghe ra sao mà ... ngó theo đến tội !

Vậy đó mà rồi ngày này qua tháng khác, tôi cứ bận bịu (lại bận bịu !) với đủ thứ chuyện-chẳng-biết-chuyện gì, mà cái ý định làm quen (hay đơn giản nhất là vỗ tay thích thú) với ông vẫn không làm được.

Xảy tới tin ông mất ! Tôi có bàng hoàng không cũng không nhớ. Chỉ thấy mình thêm một lần hụt hẫng, mình thiếu sót, mình bê trễ, mình đúng là mình cứ hay ray rứt trong những đám tang ma mà vẫn tiếp tục sống cái đời mình theo kiểu của những bài thơ làm nửa chừng rồi bỏ. Biết sao. Tẻ vui cũng tại tính trời !

Có điều bây giờ mới biết quả thật ... thương người không dễ cầm trong tay !

Cao Vị Khanh

(*) thơ Từ Thế Mộng

Ngoài lề.

-Đâu khoảng mùa đông năm rồi, có lần đọc được mấy câu của anh chàng viết từ xứ xương rồng, khoái quá mà không cầm tay được để vặt vặt mấy cái, tôi đã nhờ người gọi hộ chút đỉnh về chợ anh ta mua nượu (khi chính tay tôi không mua nượu được để tạ lòng) Nghe đâu sau đó anh ta cũng đã có bữa say mềm. Ở đây tôi chỉ tiếc đã không được chính tay chuốc nượu rồi cùng cười ha hả mà đập ly để nghe chung tiếng vỗ bên ngót của thủy tinh. Chắc là đã phải biết!

-Bạn xa

Mùa thu này, trước khi những giọt tuyết đầu tiên làm lạnh tê hai thành phố, tôi sẽ xách chai nượu mạnh mua từ hơn hai chục năm trước

bằng mấy đồng lương lần đầu lao động ở xứ người, lấy chuyến xe lửa chạy bằng đêm qua vùng núi đồi đông bắc, tới cái hầm tói mà bạn vẫn hay ngồi viết... ở đó tôi sẽ khui chai rượu, rót đầy hai cốc lớn, mời bạn, cho tôi được một lần tạ lòng... tri kỷ. Và cũng để cảm ơn những điều bạn đã làm cho mở văn thơ... thất lạc của chúng ta. Hẹn ...

crk